

Forfatter: Ingemann, B. S.

Titel: Udrag fra Valdemar Seier

Citation: Ingemann, B. S.: "Valdemar Seier", i Ingemann, B. S.: *Valdemar Seier*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 517. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ingemann02-shoot-idm140036555224464.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Valdemar Seier

Den vækkelse af samtiden, Ingemann ønskede i indledningen til *Waldemar den Store*, skulle jo ikke kun være national, for vi har ikke bare et jordisk fædreland, men først og sidst et himmelsk. Derfor er *Valdemar Seier* ikke alene et nationalt opbyggelsesskrift, men i lige så høj grad et kristeligt. Den religiøse vækkelse var i modsætning til den nationale ikke en bred strømning i 1820'erne, men Ingemann og Grundtvig følte sig på denne front som enlige kæmper. I romanens diskussioner mellem den kristne tro på den åndelige virkelighed og den skeptiske, materielt bundne fornuft afspejles Ingemanns opgør med den efter hans smag alt for rationalistisk prægede samtid. Omkring Volmarslaget, s. 357-359 og 372-374, findes de mest udførlige diskussioner om emnet, hvor Ingemann lader troen sejre. Imidlertid findes der også eksempler på, at han forklarer tilsyneladende overnaturlige fænomener: Esbern Snares død skyldes ikke ånder, men snarere Kuliemanden (s. 62ff.), Dagmar spås ikke af en havfrue, men af Helene (s. 242-244). Hyppigere og vægtigere er dog de episoder, hvor Guds indgriben skildres, uden at det overnaturlige anfægtes, bl.a. Carl og Saxo i kapellet s. 33 og Dagmars genopvækkelse s. 269-271. Den 518 rigtige holdning over for sådanne begivenheder er naturligvis tro, men en tro, der ikke har behov for den indsigt og sikkerhed, som i romanen tilbydes af astrologien (og i Ingemanns tid af den romantiske panteisme eller naturfilosofi). Den frister Kuliemanden og Helene, men afvises af Albert og Valdemar, selv om hverken de eller romanen betvivler astrologiens sandhedsværdi (s. 64-66 og 112f.). Troen skal m.a.o. være en blind tillid til Guds styrelse, meget anskueligt praktiseret af bisp Peder både på Sæbygård (s. 66f.) og på vejen til Rom (s. 220ff.). Et udtryk for Guds styrelse er også det indvortes lys eller Guds stemme i sjælen, som Hellig Anders, kong Primislaus og Dagmar anser for menneskets ubedragelige vejleder (bl.a. s. 94 og 152-154). Troen er nøje forbundet med det evighedshåb, der forsoner f.eks. Dagmar med hendes skæbne (s. 270), men også med kærligheden, som allerede her på Jorden kan virke forsonende. Det fremgår især klart af Carls og Rigmors møde med Albert s. 496-499. Håbet kan også bevirke, at den troende giver afkald på at realisere kærligheden her i livet, som når Kirstine går i kloster, men trolover sig med Otto for evigheden (s. 500). Ingemann har fra sin ungdoms fornægtelse af den fysiske kærlighed bevaret en vis svaghed for klosterlivet og cølibatet, som vanskeligt lader sig forene med den lutherdom, han dog hævdede at bekende sig til. Eksempler på denne forsagelse findes i skildringen af Andreas' sublimerede kærlighed og af grev Adolphs løfte om at gå i kloster, s. 458 og 477f. Imidlertid giver Ingemann også udtryk for en vis skepsis over for munkevæsenet: bisp Valdemar er ikke mindre hovmodig og menneskeforagtende i Lockum end på Søborg (s. 389 og 200). Med bisp Conrads dødelse af de kødelige lyster er det heller ikke meget bevendt, som bortførelseshistorien s. 306f. viser. Den samme snu klerks anløbne moral s. 136 viser ligesom Arnfreds hule skolastik s. 94f. og grev Henriks tvivlsomme brug af valfarter og relikvier s. 303 de sider af katolicismen, Ingemann måtte tage afstand fra, selv i en skildring af middelalderen. I øvrigt rammer hans kritik af religiøst misbrug ikke kun den katolske kirke; hudfletningen af hykleriet f.eks. s. 289f. har videre adresse.